

ספרות יפה - באספקלריה רתית

„בנתיב סופרים” - בקורת של סופר מאמין

— מאת דוד תמר —

גדולה זו נמחבה עיי המשורר בתוך גדריהחיייל של מחנהריכוז נאצי ב־ פולין. בייחוד קרובים ללבו של מחבר רנו איצ גרינברג ויצ רימון, זה המשורר המופלא והמיוחד במינו, ש־ כמשורר דתי אמיתי לא נרתע מלהתייח כלפי מעלה מתוך עוצמת מלאכה, והיה בכך ממשיך ליגיוסימי של מסורת השירה הדתית המקורית, למן דברי איוב ושירתהחילים. יש לעתים במא־ סויו של בלאט הגדרות קצרות ו־ קולעות, כגון — „אולי צבי גרינברג יישאר חקוק בלב האומה כחווה הבית השלישי ולמקונן העם החרוג, משור־ רה של גלות ומלכות ישראל.” או „לאה גולדברג היא משוררת לירית, שאחנה כרויה למנגינת עמים וארצות, והיא, עקב עושרה האינטלקטואלי, אוצרת בתוכה הדי שירת עולם. היא מעין אנתולוגיה שירית. חיה.” או „כל מה שנוגַ' בשירה המודרנית אומר: חסימה הרמטית של החוויה ובדילות אינוטרית של יחיד או יחידים.”

בלאט מושפע במידה רבה מ־ קורצווייל שבכתב ושבעל־פה, ואין הדבר אמור לגנאי. השפעה זו בולטת בפרק על „ימי צקלג” הכלול בתוך הסטה המקפת על ס, יזהר, המחבר רואה בספר זה כשלון מבחינה אמנ־ תית ובעיקר מבחינה אידיאית, עד שאינו חושש לציין בפסקנות חריפה — „ימי צקלג זהו הספר הבלתי מחנך ביותר שהופיע בדור האחרון.”

לא תמיד אפשר להסכים להערכותיו של בלאט. הרי כל ביקורת ספרותית היא סובייקטיבית במידה רבה, ולעתים רואה המבקר מהרהורי לבו, גם לא כל המאמרים שווים ברמתם. יש מהם, שהם בבחינת רשימות קצרות, שאט יפה כותן בעתון; אין כותן יפד בספר, גם לשון הספר אינה תמיד שווה, לעתים הסגנון הוא דורנאליסטי מדי ואיננו ספרותי ומגובש כל צרכו, אך עם זאת, — כל מי שבעיות הספרות העברית החדשה קרובות ללבו, ימצא בספר כמה הערכות אסתטיות מעניינות והרבה דברייחפץ.

אחד המעטים במחנה הרתי שעשה את ביקורתו קבע הוא אברהם בלאט, שזה עכשיו יצא לאור ספרו „בנתיב סופרים” (הוצ' מנורה, תשכ״ז). בלאט ש־ ניסה כותן גם בסיפור ובשיר, בעיקר באידיש, — משמש מבקרו הספרותי של „הצפה” למן ייסודו ופירסם דברי ביקורת גם ב־ אסגיות אחרות. המאמרים שנקב־ צו בספר שלפנינו הם מבחר מתוך מאמריו.

במאמרי הבקורת נוקט בלאט אמתי מידה אסתטית. אמנם הוא יודע, שאין היהדות גורסת „אמנות לשמה”, ולפיכך הוא מבקש את האידיאה והערך הסגולי שבכל יצירה. הוא תר אחר יסוד הקדושה גם אצל סופרים חילוניים מובהקים. הוא סבור, שסימניה של כל יצירה גדולה הם — שילובם של אמנות וערכים, חזון פיוטי ו„כשורה” דתית או חברתית. לא בכדי אמרו, שאמנה ואמנות משורש אחד נגנרו. בספר שלפנינו מייחד המחבר את דבריו ליצרים, שמצא בהם סימנים אלו.

בלאט סקיף בספרו תקופות ומשמ־ רות ירכבה בספרותנו, למן „האריות בחבורה”, — עגנון, איצ גרינברג, הוז, שלונסקי ואלהרסטן, עד לא.ב. יהושע, א. אספלד וע. עוז. אין המחבר מצמצם עצמו רק לתחום הר ספרות העברית והאידיית (סרף, ליוויק, גלאטשטיין), — אלא הוא דן גם בכמה מגדולי הספרות העולמית, ביניהם גיתה, בלזאק, קאפקא, פאס־ טרנק, קאמי ועוד.

אף־על־פי שבלאט הוא מבקר הי־ בקיא בספרות יפה רתית והוא עוסק בה הרבה, הרי לתוך אוסף מאמריו שלפנינו לא הכניס אלא שלר־ שה משוררים דתיים מובהקים — ייצ רימון, יעקב רימון ומאיר בוסאק, (בשעתו עשה רושם גדול הפואימה של בוסאק „מעמקים”, — אחד הי־ ביטויים המועזים והאותנטיים ביותר לחורבנה של יהדות אירוסה, יצירה